

"וְאֵל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ"

הרב יחזקאל סופר

פרשת אחרי מות פותחת בעבודת הכהן הגדול. בפתח הפרשה מצווה הקב"ה על אהרן שלא לבא בכל עת אל הקדש, מלבד בעבודת קרבנות יום הכיפורים והקטורת:

ספר ויקרא פרק טז

(ב) וַיֹּאמֶר יְדֹוֹד אֶל מֹשֶׁה דִּבֶּר אֶל אֹהֲרֹן אֶחֱיךָ וְאֵל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל פְּנֵי הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנֹן אֲרָאָה עַל הַפָּרֹכֶת: (ג) בַּזֹּאת יָבֹא אֹהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶךְ בֶּן בֶּקֶר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה: (ד) כִּתְנֶת בֶּד קֹדֶשׁ יִלְבֹּשׁ וּמִכְנֵסִי בֶד יִהְיוּ עַל בְּשָׁרוֹ וּבִאֲבִנֵּט בֶד יַחְגֹּר וּבִמְצַנֶּפֶת בֶּד יִצְנֹף בְּגָדֵי קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמִּים אֶת בְּשָׁרוֹ וְלִבְשָׁם...

(יב) וְלָקַח מִלֹּא הַמִּחְתָּה גִּחְלִי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְדֹוֹד וּמִלֹּא חֲפָנָיו קִטְרֶת סַמִּים דָּקָה וַהֲבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: (יג) וְנָתַן אֶת הַקִּטְרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי יְדֹוֹד וְכִסָּה עֲנַן הַקִּטְרֶת אֶת הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:

ידועה התמיהה הכללית שישנה בפרק זה, שפתח באזהרה: "וְאֵל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת" ... ובהמשך מצווהו באילו קרבנות ובאיזו עבודה תותר לו הכניסה, אבל לא פירש לו באיזו 'עת' יעשה כל העבודה הזו?

רק בסוף הפרשה סיים הכתוב אימתי יוכל לכנוס אל הקדש?

ספר ויקרא פרק טז

(כט) וְהִיטָּה לָכֶם לַחֲקֹת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֹוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם וְכָל מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָרָח וְהַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: (ל) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אַתְּכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְדֹוֹד תִּטְהָרוּ: (לא) שִׁבְתַּן שַׁבְתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: (לב) וְכִפֹּר הַפֶּה אֲשֶׁר יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת יָדוֹ לִכְהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשׁ אֶת בְּגָדֵי הַבֶּד בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ: (לג) וְכִפֹּר אֶת מִקְדֹּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַפְּהִינִים וְעַל כָּל עֵם הַקֹּהֶל יִכָּפֵר: (לד) וְהִיטָּה זֹאת לָכֶם לַחֲקֹת עוֹלָם לְכִפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדֹוֹד אֶת מֹשֶׁה:

הגאון מוילנא סבור, כי כניסתו של אהרן עצמו לקדש הקדשים, אמנם לא הוגבלה בזמן, והוא אכן היה יכול לבוא בכל עת אל הקדש. רק לאחר פטירת אהרן, הוגבלה כניסת הכהנים הגדולים מזרעו אחריו לקדש הקדשים, ליום הכפורים בלבד.

ומסתמך על מדרש רבה ויקרא כא, ז:
ואל יבא בכל עת א"ר יהודה ברבי סימון צער גדול היה לו למשה בדבר זה אמר
אוי לי שמא נדחף אהרן אחי ממחיצתו בכל עת?!..

אמר הקב"ה למשה: לא כשם שאתה סבור, לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת לשנה ולא עת לייב שנה ולא עת לשבעים שנה ולא עת לעולם, אלא **בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס, רק שיכנס בסדר הזה:**

וכשפי' הגר"א [בקול אליהו עה"פ] ז"ל:
נקמט מזה שדוקא שאר כה"ג אסורים ליכנס לקה"ק אלא צוה"כ אבל אהרן היה מותר
ליכנס בכל שעה ושעה, רק שיכנס כסדר העבודה האמורה בפרשה זאת...

ובספר חכמת אדם [הנהגת חברה קדישא והאבל] הרחיב על כך:
...בפרשת אחרי יש לדקדק הרבה. א', דמשונה פרשה זו מכל הפרשיות שבתורה שכתב תחלה באיזה יום ואחר כך מה שיקריבו כדאיתא בפרשת אמור ובפרשת פנחס בי"ד לחודש תקריבו וכן כולם וכאן כתב תחלה כל סדר העבודה ובסוף כתב בחודש השביעי ואיפכא הוי ליה לכתוב בחודש השביעי וגו'...

[ועיי"ש שהאריך לבאר על פי זה למה בתחילת הפרשה מזכיר רק 'אהרן' ולקראת סופה כתב "ביום הזה יכפר" [סתם] או "וכפר הכהן", כי שם כוונתו לדורות]

...מה שכתב [=בסוף הפרשה הזו טז, לד.] ויעש כאשר צוה ה' פירש רש"י: כשהגיע יום הכפורים עשה. וקשה: מאי רבותא שקיים מצוות ה'?

ונראה לי על פי מה ששמעתי בשם מחותני הגאון החסיד מהר"א שדקדק מה שאמרו בגמרא הביאו רש"י על פסוק ובא אהרן ופירש רש"י כל הפרשה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה עיין שם ברש"י וקשה וכי לא יכולה התורה לסדר הפסוקים כמו שסידרם רש"י? [ורמב"ן דחק בזה]

ותירץ הוא [הגר"א] ז"ל על פי מדרש רבה הנ"ל... ולפי זה התורה דקדקה בסדר שהרי הטעם שאמרו בגמרא דקרא דובא אהרן הוא שלא כסדר, דגמירי דחמש טבילות ועשר קדושין לכהן גדול **ביום הכפורים** ואי כסדר הכתוב, לא משכחת אלא ג' (עיין ברש"י) - וזה דוקא ביום הכפורים, היה הלכה למשה מסיני דצריך ה' טבילות.

אבל כשירצה אהרן לעבוד **בשאר ימות השנה**, לא גמירי הלכתא. ואם כן באמת אינו אלא ג' ועובד כסדר האמור בפרשה ואם כן הפסוק ובא אהרן **נכתב כסדר**, משום אהרן בשאר ימות השנה, עד כאן דברי הגאון ותורת אמת היתה בפיהו ושפתים ישק!

... [=וממשיך מדיליה:] ובזה מיושב מה שכתוב בסוף הפרשה: ויעש אהרן שכתב רש"י **להודיע זריזותו¹ שעשה כן ביום הכפורים** וקשה: דאין זה זריזות! [=שדחה עשיית כל הנ"ל משמיני למילואים עד יום הכפורים הבא]

ולפי זה [=הרעיון של הגר"א] אתי שפיר, דכוונת הכתוב **דתיכף** כשאמר לו משה עשה כן **באותו יום** או למחר...

ספורנו עה"ת ספר ויקרא פרק כד פסוק ג
(ג) יערוך אותו אהרן. אף על פי שהיתה הדלקת הנרות וכן קטרת התמיד **כקרה בכהן הדיוט** לדורות, כפי מה שקבלו ז"ל, מכל מקום נאמר בשניהם אהרן כי אמנם **כל ימי המדבר היה ענין המשכן בכל יום, כענינו לדורות ביום הכפורים** שנאמר בו כי בענין אראה על הכפרת²

וזה כי בכל ימי המדבר נאמר כי ענין ה' על המשכן יומם ואף תהיה לילה בו וכו' ולכן היה מן הראוי שהיו מעשה הקטרת והדלקת הנרות בו הנעשים בפנים נעשים על ידי כהן גדול כמו שנעשים לדורות ביום הכפורים:

משך חכמה על ויקרא פרק טז פסוק ג
וזה פירוש הפסוק בתצוה (שמות פרק ל, י): **"וְיִכָּפֹר אֶהְרֹן עַל קִרְיָתוֹ אֶחָת בַּשָּׁנָה מִדָּם חֲטָאֵת הַכֹּהֲנִים אֶחָת בַּשָּׁנָה יִכָּפֹר עָלָיו לְדֹרוֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא לִידֹנָד",** שזה מחויב לכפר אחת בשנה גם אהרן, אבל רשאי יותר מאחת בשנה בכל שעה שהוא רוצה ומוצא עצמו מוכן לזה, רק שזה מוכרח לכפר אחת בשנה,

אכן לדורות, **"מדם חטאת הכפורים אחת בשנה** יכפר עליו לדורותיכם" כו', שרק אחת בשנה **לא פעמיים** בשנה רשאי לכפר, [כי] לדורות שאין הענין שורה³ אין רשאי לכנס רק אחת בשנה, ולכן כתוב אחת בשנה יכפר, שעיקר הדיוק שרק אחת מכפר, לא פעמים. ועיין מה שדרשו רז"ל פ"ק דשבועות (דף ח:) ודו"ק.

ונפלאתי על דבריו, שהרי הדיוק 'אחת בשנה' נאמר בתצוה פעמיים באותו הפסוק, גם לגבי 'לדורותיכם' וגם לגבי 'אהרן' עצמו, ללמדך שגם אהרן עצמו אינו נכנס לקטורת זו, אלא 'אחת בשנה' ולא בכל עת שירצה!

ומה שדחק שמה שכתוב לגבי אהרן הכוונה שפעם אחת בשנה זו 'חובה' [אבל מלבדה הרשות בידו להכנס תמיד] – הכי נמי נימא לגבי 'לדורותיכם' שמ"ש: 'אחת בשנה' הכוונה לחובה, אבל גם כה"ג לדורות הרשות בידו להכנס מעבר ל'אחת בשנה' – האמנם?!

¹ אתמהא! אגב 'התלהבותו' הוסיף ברש"י תיבת 'זריזותו', שאיננה ברש"י והקשה עליו... וראה גם ביאור זה ב'הכתב והקבלה' עה"פ [טז, ג].

² ולא זכיתי להבין דבריו, שהרי אם מפרש הפסוק: **"כי בענין אראה"** [מלשון 'דהא'] הרי נאמר כסיבה שלא יבא בכל עת – כדפירש"י עה"פ: **"כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני ולפי שגלוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבא זהו פשוטו, עכ"ל רש"י.** ואם מפרש הספורנו תיבת 'כי' [מלשון 'אלא'] כמדרשו ברש"י שם, הרי 'בענין' קאי על 'ענין הקטורת' של יום הכיפורים, שהוא תנאי לביאתו רק ביום זה.

³ ראה הערה הקודמת דאדרבה מה שאין הענין שורה לדורות, אמור להיות טעם להיתר ביאתו לפני ולפנים.

אמנם כל תלמידי הגר"א, בנו פירושים בפרשה על יסוד חידוש הגר"א, שהסתמך על דברי אגדה⁴ במדרש, אך מלבד התמיהה מדוע לא מצינו בשום דוכתי, מתי אירע שאהרן הכהן 'ניצל' את זכותו ועשה כעין עבודת יום הכפורים באחד שאר ימות השנה?

עוד זאת, שחולק על פירוש רש"י על אתר בכמה מקומות⁵:

רש"י על ויקרא פרק טז פסוק ג

בזאת יבא אהרן וגו' – ואף זו [=גם 'ביאה' זו, שאמרת ש'יבא אהרן'] לא כלל עת כי חס ציוה"כ כמו שפורש בסוף הפרשה בחדש הסביעי בעשור לחודש:

ונראה דטעמו של רש"י שאיננו מקבל דברי המד"ר: 'אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס, רק שיכנס בסדר הזה', מפני שקשיא ליה תיבת 'בזאת', אהיכא קאי? [דאם הכוונה על הקרבנות הללו: 'בפר בן בקר... ואיל לעולה', הוול"ל ב'זה' או ב'אלו', ואם כוונתו ל'עבודה' הזאת, הרי תיבה זו לא הוזכרה כלל לעיל]

אלא לדעת רש"י 'הזאת' שנוכרה לעיל [בל' נקיבה] היא ה'עת', כלומר, "אל יבא בכל עת", כי אם ב'עת הזאת', א"כ על כרחך, הקפיד הכתוב שרק ב'עת הזאת' [בה נצטוו להקריב את כל הקרבנות הללו, כמבואר בסוף הפרשה] מותר לאהרן לבא אל הקדש ולא בכל עת שירצה!

ועוד טעם שלא ניחא ליה לרש"י דעת המד"ר עליו הסתמך הגר"א, כי מכיוון שבשאר ימות השנה אין ביאתו חובה אלא רשות, כיצד יוכל אהרן בשאר ימות השנה להקטיר הקטורת המיוחדת ליום כפור, באופן של 'נדבה'? והלא מקרא מפורש הוא:

ספר שמות פרק ל

(ט) לא תֵּעָלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֶסֶךְ לֹא תִסְכּוּ עָלָיו:

⁴ משא"כ במדרש הלכה – ספרא פרשת אחרי מות פרשתא א (ח): ואל יבוא בכל עת זה יום הכפורים. אל הקודש לרבות שאר ימות השנה. א"ר אלעזר ודין הוא ומה על יום שנצטוו לבוא נצטוו שלא לבוא על יום שלא נצטוו לבוא אינו דין שיצטוו שלא לבוא ישראל יוכיחו שנצטוו לבוא ברגלים ונצטוו שלא לבוא ריקנים: (ט) אבל בשאר ימות השנה שלא נצטוו לבוא לא נצטוו שלא לבוא ריקנים אף כאן על יום שנצטוו נצטוו תלמוד לומר אל הקודש לרבות שאר ימות השנה:

⁵ עיי' בדברי יואל פר' אחרי ע' נה שהאריך לדון בזה.

⁶ ונראה שזוהי כוונת המדרש רבה: 'בסדר הזה' [=כביאור לתיבת 'בזאת']

(ט) לא תעלו עליו – על מזבח זה קטרת זרה – שום קטורת של נדבה⁷ כולן זרות לו חוץ
מזו:

ונראה לומר, שגם לדעת המדרש רבה, אהרן רק הותר לו ליכנס בכל עת שירצה,
בתנאי של 'בזאת' [בסדר הזה של הקרבנות], אך לפועל לא 'ניצל' זאת מעולם,
לדעת רש"י כדפירש בסוף הפרשה:

רש"י על ויקרא פרק טז פסוק לד

(לד) ויעש כאשר לוה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה. ולהגיד שבתו של
אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך (תו"כ).

דלא כדעת ה'משך חכמה' שם:

ולפי"ז, כל זמן שהיו ישראל במדבר, הרי הם היו אסורים בבשר תאוה, והיו אוכלים
בשר קדש תדיר, והיה מצוי טומאת מקדש וקדשיו ביותר והיו צריכין לכפרה, לכן
היה נכנס [=בפועל כך נהג אהרן] בכל עת בעבודת היום לכפר טומאת מקדש וקדשיו
ודו"ק.

וטעמו של רש"י עמו כדדייק בד"ה ויעש כאשר ציווה ה' וגו', היינו שאהרן עשה
בפועל רק את החלק עליו נצטווה, שהוא 'סדר יום הכיפורים' בלבד כשהגיע,
שהרי אילו עשה זאת [=לדעת המד"ר] בכל עת שירצה בשאר ימות השנה, הרי אין
זה "כאשר ציווה"!

ומ"ש בחכמת אדם על רש"י שדחיית כל זה עד שהגיע יום כיפור, אין בזה משום
'זריזות', זריזות – מאן דכר שמיה בדברי רש"י?!

אדרבה! רש"י בא לחדש ששבחו של אהרן הוא, שלא 'ניצל' הרשות שהיה לו
לכנוס בכל עת שירצה עם 'בגדי לבן' הנהדרים, מפני שאז 'היה לובשן
לגדולתו' [=לבטא את גדולת מעלתו החריגה] ולא מחמת שנצטווה⁸... והוא רצה
ללבוש בגדי הלבן רק 'כמקיים גזירת מלך' [המחייבו ללבשם רק] ביום
הכפורים.

⁷ אף שיש לתרץ בדוחק, שאף שעצם כניסתו בכל עת שירצה היא 'רשות', אבל אחר שרצה, חלה עליו 'חובה'
להקטיר הקטורת ושוב איננה 'נדבה' ועצ"ע.

⁸ וי"ל שבזה תיקן את חטא בניו שנכנסו באופן אשר 'לא ציווה אותם', אף שהיה בהיתר, שהרי 'הורו הלכה בפני
משה רבן' היינו שמעשה זה לא נגד את ההלכה, אבל 'לא ציווה'.

ולהעיר שבכמה מקומות בפרשתנו, מתייחס רש"י בפירושו ל'מקדש' ולא ל'משכן':

רש"י על ויקרא פרק טז פסוק ג

(ג) בזאת – גימטריא שלו ד' מאות ועשר רמז לבית ראשון:

רש"י על ויקרא פרק טז פסוק כד

במקום קדוש – (ת"כ. יומא פס) המקדש בקדושת עזרה והיא היתה בגג בית הפרוה וכן ד' טבילות הבאות חובה ליום אבל הראשונה היתה בחיל:

ונראה שלפי פשוטו של מקרא [שיטת רש"י] כל שנות המשכן במדבר לא בא אהרן לקדש הקדשים, גם ביום הכיפורים עצמו, רק פעם אחת בלבד ביום הכיפורים הראשון לאחר מות שני בניו [כמפורש בסוף הפרשה: "ויעש כאשר ציווה משה" – כשהגיע יום הכיפורים] והטעם: מפני שלא נהגו במדבר העולות והמוספים וקרבן התמיד, ובמילא נחסר לו "[בפר בן בקר לחטאת] ואיל לעולה" – שזהו התנאי ל'בזאת יבא אהרן'!

כמ"ש באבן עזרא עמוס ה, כה

(כה) הזבחים – .... והנה עולת תמיד עשו ישראל בהר סיני חמשים יום והיו ישראל ביישוב כי באחד בניסן בשנה השנייה הוקם המשכן ובחדש השני בעשרים לחדש נסעו מסיני הרי נ' יום וכל זמן שהיו בסיני היו ביישוב ויין היה להם בעמדם במדבר סיני כמו שנה והיה להם יין נסך ואחר כך נסעו והוליו יין עמהם עד שתעבור יום הכיפורי, כי כן כתוב בפרשת אחרי מות ויעש כאשר לוה יי' את משה.

ובאו לארץ ערבה ושוחה ואין מרעה לאננס ואין להם יין רק בשנת הארבעי' שללו המדיינים ואמוריים וככה בבאס אל קדש ביישוב בשנת המ' שללו המדייני' וקנו בהמות והנה על דרך סברא לא הקריבו.

ולכן מייחס רש"י את דיני הפרשה בעיקר לתקופת המקדש ובית ראשון!

ולהעיר שלהלן בפ' אמור בפרשת המועדים [שנאמרה בשנה שניה] ציווה להם משה אשר ביום הכיפורים [מלבד מצוות היום בתענית] עליהם להקריב מוספין – הבה נעייין ברש"י שם:

(ח) והקרבתם אֶשֶׁה וגו' – הם המוספין האמורים **בפרשת פנחס** ולמה נאמרו כאן? [= כלומר, מאחר שהרי לא נהגו המוספין עתה במדבר, אלא:] לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה:

ומאחר ופ' פנחס לא נאמרה להם כלל עד שנת הארבעים, למדנו שכל ארבעים שנה לא הקריבו מוספין וגם נסכים להקרבת העולות, לא היו להם אחר שזו מהר סיני ונתרחקו לעומק המדבר [ולא נצטוו על הנסכים אלא "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם" וגו'].

ומעתה גם לדעת רש"י ישולב דיוקן של הגר"א בעניין פסוק כג – אבל באופן אחר!

הגר"א רצה לבאר [אודות מ"ש חז"ל [הובא ברש"י] ש'אין זה מקומו של מקרא זה] שאמנם בפשוטו של מקרא, מאחר והכתוב מדבר באהרן עצמו [ולא בכה"ג לדודות] והוא יכול היה לבוא בכל עת שירצה, הרי כשבא אהרן בשאר ימות השנה, לא מוכרח שתהיינה חמש טבילות, ולכן אפשר לקרא הכתוב כסדרו, כי היו לו רק ג' טבילות!

אך עפ"י האמור לעיל, אמנם גם אהרן לא היה יכול לבא בכל עת, מלבד ביום הכפורים [דלא כגר"א] אך אם נקבל שאהרן עצמו נכנס לקדש הקדשים רק ביום כיפור הראשון ל'כשהגיע' ותו לא!

הרי מאחר ש'ימי הכיפורים' הבאים, היו כבר לאחר תחילת המסעות אל תוך המדבר ולא הקריב המוספין, שהרי עדיין לא נאמרו רק בפנחס, נמצא שבפעם יחידה זו שנכנס, היו אצלו אמנם רק שלש טבילות והפסוק כג – לגביו הוא כסדרו, אלא שכאשר הגיעו ל'ארץ מושבותיכם', הרי הכהנים הגדולים מזרעו אחריו, שכבר שלבו בעבודת יום הכפורים [=בין עבודת היום בבגדי לבן ובין הוצאת כף ומחתה] גם את ה'מוספין', נאלצו חז"ל לפרש שפסוק זה 'אין זה מקומו' בגלל ההכרח למצוא 'חמש טבילות'!

אמנם לשיטת רש"י עדיין יקשה [מה שדחקו לגר"א לפרש פירוש], מאי טעמא לא פתח הכתוב בקביעת התאריך בו צריך לעשות 'כל הסדר הזה' והותירו לסיום הפרשה?

הנה ניאלץ לחפש סיבות אחרות לשינוי הסדר, ולהעיר שרש"ר הירש [בפרשתנו פסוק כט] העלה רעיון שטעם איחור קביעת התאריך, בא ללמדנו ש"ביום הזה יכפר עליכם" איננו תלוי בעבודת אהרן בכל הסדר הזה, אלא 'עיצומו של יום מכפר' והראיה שגם

לדורות בזמן שאין ביהמ"ק קיים ואין לנו עבודת הכה"ג, אין זה מעכב את הכפרה העצומה של יום זה.

אבל אילו היה פותח בתאריך וקובעו ליום כפרה וסומך לו את 'סדר העבודה של כה"ג', היינו טועים לחשוב שכל הכפרה מותנית בעבודת הכ"ג!

וגם מה שהעיר החכ"א שבכל הפרשה חוזר כו"כ פעמים 'אהרן' ואילו בסוף הפרשה לא נזכר 'אהרן', רק 'יכפר עליכם' [סתם] או 'הכהן', היא הערה נכונה, אבל עלינו לחפש סיבות אחרות לריבוי הפעמים שחוזר 'אהרן' ואין הערה זו מכריחה לחלוק על הפשט של רש"י:

ואולי יש לומר, בדרך הסוד, אשר יום הכיפורים קשור למספר 'שמונה', בכמה עניינים:

1. יום שמיני להפרשת כהן גדול מביתו.
  2. שמונה הזאות – אחת למעלה ושבע למטה
  3. 'בזאת' – אמרו חז"ל 'בזכות המילה שניתנה בשמיני
  4. 'זאת' – גימטריא: 408 שהם 50 פעמים $8 + 8$
  5. בכל חמישה חומשי תורה מופיעה תיבת 'בזאת' שמונה פעמים
  6. בדיבור שנצטווה על יום הכיפורים מופיעה תיבת 'אהרן' שמונה פעמים – ותו לא!
  7. ציווי שנאמר למשה 'ביום השמיני' למילואים מיד 'אחרי מות שני בני אהרן'.
  8. 'אהרן' כפול $8 = 2048$ שווה ל'יום העשירי' [יוה"כ] $10 +$ 'חמש טבילות ועשרה קידושין' $[1886 =] +$ בענן $[172 =] =$ ס"ה: 2048
- ללמדך שגם אהרן עצמו נכנס רק ביום י' בתשרי שבו 5 טבילות ו-10 קידושין ובענן הקטורת – ולא בכל עת שירצה!